

advies winningsplan Pieterzijl-Oost
mevr. N. van den Nieuwenhuizen, telefoonnummer 0594 508 785
RV/0193
27 juni 2017

27 JUN 2017

AANTEKENEN

De minister van Economische Zaken
Zijne Excellentie H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

HOOIWEG 9
POSTBUS 3 9800 AA ZUIDHORN
www.zuidhorn.nl
TEL. 0594 508 888
FAX 0594 508 750
E-MAIL gemeente@zuidhorn.nl

Hooggeachte heer Kamp,

Op 27 maart 2017, gedateerd 24 maart 2017, hebben wij uw verzoek ontvangen tot het uitbrengen van advies betreffende het winningsplan Pieterzijl-Oost ten behoeve van uw ontwerp-instemmingsbesluit. Het betreft een gaswinningsplan van de Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM). Het gasveld Pieterzijl Oost ligt gedeeltelijk in de provincie Groningen en gedeeltelijk in de provincie Friesland, Pieterzijl Oost is een nieuw gasveld dat is aangeboord vanaf de NAM locatie Warfstermolen (Friesland). Met deze brief sturen wij u ons advies. Wij adviseren u met name over de belangen die wij behartigen in onze specifieke rol als regionale overheid.

Bij de totstandkoming van het advies overlegden wij met de andere adviserende decentrale overheden. Wij vragen u de grote bezorgdheid die er leeft onder de bevolking, mee te wegen in uw besluit.

Algemeen

Wij willen u graag verwijzen naar onze brief van 23 juni 2015, kenmerk OW/0136/74629, waarin wij u vanwege de ontstane maatschappelijke onrust en de ongerustheid onder de bevolking, ontraden hebben nieuwe gaswinningsactiviteiten en de daarmee verband houdende activiteiten, waaronder ook hydraulische stimulatie (fracking), in onze gemeente te laten ontwikkelen, ook uit de zogenaamde Kleine Velden. Per zelfde datum hebben wij een brief aan NAM gezonden, waarin wij aangeven dat nieuwe activiteiten op dit moment ongewenst zijn.

1. Winning Pieterzijl-Oost

Het gasveld Pieterzijl-Oost is aangeboord vanuit de winlocatie Warfstermolen in de provincie Friesland, maar nog niet in productie. Het betreft een zogenaamd Klein Veld van waaruit hoogcalorisch gas kan worden gewonnen. Wij zijn tegen de ontwikkeling van nieuwe kleine gasvelden in onze gemeente vanwege de onduidelijkheid van gevolgen voor mens en milieu op lange termijn en de maatschappelijke onrust die er op dit moment is.

2. Bodemdaling

Door gas te winnen daalt de druk in het gesteente waar het gas in zit opgesloten. Dit zorgt ervoor dat het gesteente onder het gewicht van de overliggende gesteentelagen wordt samengedrukt. Doordat de overliggende lagen meebewegen ontstaat hierdoor bodemdaling aan het aardoppervlak. Volgens de prognose bedraagt de verwachte bodemdaling van de gaswinning uit het gasveld Pieterzijl Oost minder dan 2 centimeter. De totale bodemdaling, veroorzaakt door alle gaswinning in dit gebied, wordt geschat op 8 centimeter. NAM verwacht geen directe schade aan infrastructuur bij een bodemdaling van 8 centimeter omdat zij stelt dat bodemdaling gelijkmatig plaatsvindt. De bodemdaling als gevolg van de totale gaswinning in het gebied kan volgens NAM wel invloed hebben op het beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen.

Wij zijn bezorgd over de gevolgen van bodemdaling. Niet alleen hebben wij zorgen over de gevolgen van gaswinning voor de waterhuishouding, maar ook over de gevolgen voor de indirecte gevolgen voor infrastructuur.



3. Bodemtrilling

De winning van aardgas gaat gepaard met een daling van druk in de ondergrond met als gevolg een verandering van de gesteentespanningen. Deze spanningen kunnen leiden tot plotselinge verplaatsingen langs de breuk in de vorm van bevingen. Deze bevingen kunnen leiden tot schade.

NAM geeft in het winningsplan aan, de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet uit te kunnen sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Aangezien schade niet uitgesloten kan worden en gezien de reeds bestaande problemen met betrekking tot bodembeweging in de regio, is het ontwikkelen van nieuwe winningsvelden niet aan te bevelen. Indien u hier toch voor kiest, dan achten wij het van belang dat eventuele schadeclaims van inwoners door NAM goed en vlot afgehandeld worden. Een vastgelegde procedure bevordert de transparantie, eenduidigheid en snelheid. Een adequaat seismisch netwerk om eventuele trillingen te registreren en een aantal nulmetingen zal hier ook aan bijdragen.

4. Hydraulische stimulatie (fracken)

In het hoge opbrengst scenario van NAM wordt de toestroom van gas naar de put verbeterd door scheuren in het gesteente te maken. Deze techniek wordt hydraulische stimulatie (fracken) genoemd. Hierbij wordt onder hoge druk stimulatievloeistof bestaande uit water, chemicaliën en kleine korreltjes (b.v. zand) in de put gepompt. Door de hoge druk scheurt het gesteente waar het gas in zit. De stimulatievloeistof wordt teruggepompt en de korreltjes blijven achter in de scheuren. Door deze scheuren kan het gas nu makkelijker naar de put stromen. Het toepassen van deze techniek gaat gepaard met een aantal risico's:

- Risico op het optreden van bevingen;
- Risico op het verlies van de integriteit van de afsluitende lagen;
- Risico op het optreden van geochemische interacties tussen de vloeistof en het reservoir- of dekgesteente;
- Risico op verlies van integriteit van de put
- Risico op blootstelling van mens en milieu aan chemicaliën.

Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) vindt de beschrijving van NAM over de stimulatie werkzaamheden te beperkt om de risico's en de in te zetten maatregelen adequaat te kunnen toetsen.

In het winningsplan wordt een drietal productiescenario's beschreven, waarbij NAM schijnbaar bij alle drie de scenario's uitgaat van noodzakelijke hydraulische stimulatie (fracking) van de enige productieput in het veld. Deze stimulatie zal ook vanuit de winlocatie Warfstermolen plaatsvinden. De informatie in het plan is in tegenspraak met de informatie in de aanvulling. In het plan wordt onder B5.3 (blz. 10) aangegeven dat alleen bij het hoge productiescenario er sprake is van hydraulische putstimulatie, terwijl uit de aanvulling (kleurenbijlage; 5^{de} sheet) blijkt dat bij alle productiescenario's er gestimuleerd gaat worden. Daarnaast wordt in bijlage 2 (blz. 22, 2^{de} alinea) aangegeven dat zo'n putstimulatie-vloeistof voor slechts 2 % uit chemicaliën bestaat. Dat betwijfelen wij ten eerste. Zie link voor informatie over fracking op de NAM-site waaronder info over de vloeistoffen gebruikt op locaties in de laatste jaren, waaronder ook Warfstermolen in 2014. Die vloeistof bestond voor ongeveer 18 % uit chemicaliën.

Uit de vloeistof-statistiek op de NAM-site blijkt dat dat percentage meestal ligt tussen 15 - 20 % chemicaliën. Dit vraagt om nadere uitleg in het winningsplan voor Pieterzijl-Oost. Nu lijkt meer een algemene omschrijving te zijn gegeven. Op 1 maart 2016 heeft u per brief het rapport "Resultaten Inventarisatie Fracking, febr. 2016, SodM" aan de kamer gezonden. In deze inventarisatie wordt zelfs gesproken over slechts 1 % chemicaliën in hydraulische stimulatie-vloeistof (hcofdstuk 5, blz. 4).

Wij verzoeken u NAM een aanvulling op het winningsplan te vragen over de hydraulische stimulatie, waarbij tevens wordt ingegaan op de functie van componenten (chemicaliën) die in de stimulatievloeistoffen voorkomen.

Wij zijn tegen het gebruik van hydraulische stimulatie omdat de lange termijn risico's van het productieproces en de gevolgen van de productie voor mens en milieu niet bekend zijn.

5. Lusten en lasten

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt in principe vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Maar de afbouw van mijnbouwactiviteiten is ook evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

6. Ten slotte

Wij sluiten ons aan bij de constatering van de Technische Commissie Bodembeweging (TCBB) dat NAM in het winningsplan voor Pieterzijl-Oost, voor bodembeweging en de gevolgen daarvan terminologie en kwalificaties gebruikt, die niet in het winningsplan gedefinieerd worden. Voorbeelden zijn:

- "De bodemdaling [...] is gering" (p16);
- "...dat de mogelijke schade door geïnduceerde aardbevingen klein zal zijn (zowel mogelijk in aantal als ernst)" (p18);
- "Toch kan de kans op schade aan de bebouwing [...] niet worden uitgesloten" (p18);
- "lichte, niet constructieve schade [...] aan meerdere gebouwen" (p19);
- "matige schade (lees scheuren in de muren tot constructieve schade in het uiterste geval) aan enkele gebouwen" (p19);
- "de mate van schade (geen, lichte, matige)" (p19).

Advies

Wij adviseren u in uw ontwerpbesluit aan te geven dat gasveld Pieterzijl-Oost niet ontwikkeld mag worden.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidhorn,

F.M. Stol, loco-burgemeester

H.J. Koning, secretaris